

Iwona Tabaczek-Bejster¹, Artur Szymański², Jerzy Kiszka¹

¹ Uniwersytet Rzeszowski

² Bieszczadzkie WOPR

BIESZCZADZKIE WODNE OCHOTNICZE POGOTOWIE RATUNKOWE – 40 LAT DZIAŁALNOŚCI (1976–2016)

W 2016 r. Bieszczadzkie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (BWOPR) obchodziło uroczyste jubileusz 40-lecia swojego istnienia. W związku z tym autorzy niniejszego opracowania postanowili w zarysie przedstawić działalność tej prężnie działającej i potrzebnej społecznie organizacji. W artykule zawarto również krótkie wprowadzenie dotyczące powstania i działalności WOPR na terenie Polski oraz ziemi rzeszowskiej. Na potrzeby referatu dokonano kwerendy źródłowej w Składnicy Akt Bieszczadzkiego WOPR w Krośnie oraz skorzystano ze wspomnień uczestników opisywanych wydarzeń.

Słowa kluczowe: ratownictwo wodne, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Krosno

CEL I METODA

Autorzy podjęli się całościowego ukazania działalności Bieszczadzkiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (BWOPR) od chwili jego powstania w 1976 r. aż do 2016 r., tj. do momentu, w którym ta organizacja obchodziła 40-lecie swojego istnienia. Część przedstawionych wydarzeń została już opisana przez Szymańskiego i Tabaczek-Bejster (2014), jednak w sposób niepełny i wymagający uzupełnienia.

Na potrzeby niniejszej pracy przeprowadzono kwerendę materiałów źródłowych, pochodzących głównie ze Składnicy Akt Bieszczadzkiego WOPR (gdzie znajdują się protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie, Krośnieńskiego WOPR oraz BWOPR) i Składnicy Akt Rzeszowskiego WOPR. Artykuł wzbogacono o niepublikowane fotografie pochodzące ze zbiorów prywatnych.

WPROWADZENIE

W 1926 r. powołano Komisję ds. Ratownictwa Wodnego przy Polskim Związku Pływackim (PZP). Po zakończeniu II wojny światowej, w 1947 r., powstał przy PZP Referat Ratownictwa Wodnego, mimo to jednak dynamiczny rozwój działalności w tym obszarze

---

Praca wpłynęła do Redakcji: 31.01.2018

Zaakceptowano do druku: 09.03.2018

Adres do korespondencji: Iwona Tabaczek-Bejster, Instytut Położnictwa i Ratownictwa Medycznego, Wydział Medyczny, Uniwersytet Rzeszowski, ul. Piłonia 6, 35-905 Rzeszów, e-mail: aszymanski@bwopr.pl

Jak cytować:

Tabaczek-Bejster, I, Szymański, A, Kiszka, J. (2018). Bieszczadzkie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe – 40 lat działalności (1976–2016). *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, 61, 111–122.

nastąpił dopiero pod koniec lat 50 ubiegłego stulecia. W 1958 r. zorganizowano w Katowicach pierwszy kurs dla instruktorów ratownictwa wodnego. W 1959 r., na wniosek Komisji Ratownictwa przy PZP, zaczęły powstawać Komisje Ratownictwa Wodnego przy Okręgowych Związkach Pływackich (OZP). Komisje Ratownictwa i instruktorzy OZP zaczęli prowadzić i nadzorować działalność szkoleniową ratowników na potrzeby Milicji Obywatelskiej, Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (PTTK), Wojska Polskiego, Związku Harcerstwa Polskiego (ZHP) oraz szkolnictwa. W dniu 11 kwietnia 1962 r., zarządzeniem nr 74 przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki (GKKFiT), powołano do życia Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (WOPR). W październiku 1967 r., na mocy decyzji Urzędu Spraw Wewnętrznych w Warszawie, WOPR uzyskała osobowość prawną i własny statut. Po zatwierdzeniu statutu przemianowano Komendę Główną WOPR na Zarząd Główny (ZG), powierzając funkcję prezesa ZG WOPR Wojciechowi Płóciennikowi.

W kwietniu 1969 r., na podstawie porozumienia pomiędzy ZG WOPR a PZP, WOPR przejął wszystkie sprawy związane z ratownictwem wodnym. Wdrożono nowe programy, regulaminy, instrukcje oraz stopnie. Przeprowadzono weryfikację ratowników i instruktorów oraz zorganizowano pierwszy kurs dla instruktorów. W tym roku powstały też pierwsze samodzielne jednostki wojewódzkie WOPR (Koszczyk, 2012; Skalski, 2010; Tabaczek-Bejster, 2012a; Tabaczek-Bejster i Kołodziej, 2014).

Pierwsze wzmianki dotyczące ratownictwa wodnego na terenie istniejącego wówczas województwa rzeszowskiego pochodzą z 1961 r. W lipcu tego roku zorganizowano zakończony egzaminem kurs dla kandydatów na ratownika klasy II. Kurs prowadził ratownik klasy I Jacek Biliński, za zgodą Referatu Ratownictwa PZP w Warszawie. W egzaminie uczestniczył przedstawiciel Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki. Pierwsze uprawnienia ratowników klasy II uzyskali Erwin Andraczke, Piotr Krechel i Ignacy Skobla. Ratowników tych zatrudniono na pływalni otwartej Wojewódzkiego Ośrodka Sportu i Turystyki „Bieszczady” w Rzeszowie. W 1963 r. zorganizowano kolejny kurs – na stopień ratownika klasy II i I.

Na przestrzeni lat 1962–1969 działała w Rzeszowie Komisja Ratownictwa przy Rzeszowskim OZP. Równocześnie przy Wojewódzkim Komitecie Kultury Fizycznej i Turystyki w Rzeszowie od 1965 r. funkcjonowało WOPR, któremu kolejno przewodniczyli Jerzy Nord i Henryk Makara.

Dnia 23 kwietnia 1968 r. powołano w Rzeszowie Wojewódzkie WOPR (WWOPR) i wybrano jego władze w następującym składzie: prezes – Marek Górski, wiceprezes – Jacek Lutak, wiceprezes – Kazimierz Skrzyszowski.

Działalność WOPR opierała się na pracy społecznej zarządu oraz 48 drużyn, skupiających w swych szeregach 403 członków. W pierwszym roku swej działalności ratownicy WOPR uratowali na terenie województwa 50 osób.

Dnia 16 lutego 1971 r. WWOPR uzyskało osobowość prawną i zostało zarejestrowane w Urzędzie Spraw Wewnętrznych Wojewódzkiej Rady Narodowej pod numerem 3509 (licząc ogółem 283 osoby).

W 1975 r. do organizacji należało ogółem 471 osób, w tym: 38 członków WOPR, 330 młodszych ratowników, 94 ratowników wodnych, 3 starszych ratowników oraz 6 instruktorów. W tym samym roku po reorganizacji administracyjnego podziału kraju niektóre z oddziałów powołały własne zarządy wojewódzkie; powstał wtedy Zarząd Wojewódzki (ZW) WOPR w Tarnobrzegu, a rok później ZW WOPR w Krośnie. Działalność WWOPR w Rzeszowie została ograniczona do terenu nowo powstałych województw przemyskiego

i rzeszowskiego. W 1986 r. powstało WWOPR w Przemyślu (*Historia WOPR...*; Składnica Akt Rzeszowskiego WOPR; Tabaczek-Bejster, 2012b).

DZIAŁALNOŚĆ BIESZCZADZKIEGO WODNEGO OCHOTNICZEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO

Dnia 5 lipca 1976 r. na mocy decyzji GKKFiT w Warszawie utworzony został ZW WOPR w Krośnie – mimo wcześniejszego braku akceptacji przez ZG WOPR i po odwołaniu się do GKKFiT. Założycielami było 25 krośnieńskich działaczy. W dniu 19 lipca 1976 r. podczas zebrania członków założycieli ukonstytuowały się władze ZW WOPR w Krośnie. Na czas I kadencji (lata 1976–1981) wybrano prezydium w składzie: prezes – Zbigniew Staruchowicz, wiceprezes – Jan Zajda, wiceprezes – Eugeniusz Polityński, sekretarz – Jacek Syrek, skarbnik – Stanisław Głogowski. W skład zarządu wchodziło jeszcze 6 członków oraz 6 przedstawicieli zakładów pracy i instytucji województwa krośnieńskiego zainteresowanych współpracą z WOPR (Protokoły zebrań..., 1976; Szymański i Tabaczek-Bejster, 2014).

Decyzją z dnia 25 kwietnia 1977 r. ZW WOPR w Krośnie wpisano do rejestru stowarzyszeń związków prowadzonych przez Wydział Spraw Wewnętrznych przy Urzędzie Wojewódzkim w Krośnie pod numerem 30 i tym samym WOPR w Krośnie uzyskało osobowość prawną. Pierwszymi delegatami na Zjazd Krajowy WOPR zostali Zbigniew Staruchowicz i Zygmunt Jakubik. Pierwsza siedziba ZW WOPR w Krośnie mieściła się przy ul. Lwowskiej 54 (Hotel Beskid), druga zaś przy ul. Wielkiego Proletariatu 19 w Krośnie.

W czerwcu 1977 r. ZW WOPR Krośnie zawarł porozumienie o współpracy z ZW PTTK w Krośnie i Górskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym (GOPR) Grupą Bieszczadzką w Sanoku. W tym samym roku odbył się w Sanoku pierwszy kurs na stopień młodszego ratownika. ZW WOPR w Krośnie nie miał w tym czasie własnej kadry instruktorskiej, dlatego szkolenie przeprowadzili instruktorzy z Rzeszowa: Marek Górski, Kazimierz Skrzyszowski i Wojciech Groszka. Pod koniec 1977 r. nowo powstała organizacja liczyła 214 członków, w tym: 124 młodszych ratowników, 18 ratowników wodnych i 3 starszych ratowników. Posiadała też bazę nad Zalewem Solińskim – były to 2 domki campingowe przekazane przez ZW WOPR Rzeszów oraz sprzęt: 2 silniki Wichler, 3 silniki Salut, 2 łódzie wiosłowe Stynka, 2 łódzie K25 (Protokoły zebrań..., 1977; Szymański i Tabaczek-Bejster, 2014).

W 1978 r. ZW WOPR w Krośnie zawarł porozumienia o współpracy z ZW Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej (ZSMP) w Krośnie, Okręgowym Związkiem Żeglarskim (OZZ) w Krośnie i ZHP Komendą Chorągwi w Krośnie, a także porozumienie o utworzeniu drużyn przy zakładzie Gamrat w Jaśle i Spółdzielni Rejonowej w Ustrzykach Dolnych. Organizowano też kolejne kursy na stopień młodszego ratownika i ratownika wodnego. Były one prowadzone przez Marka Górskiego, instruktora wykładowcę nr 8, oddelegowanego przez ZG WOPR do ZW WOPR w Krośnie w 1979 r. (Protokoły zebrań..., 1978, 1979).

W 1980 r. powołane zostały oddziały WOPR w Sanoku, Jaśle i Sieniawie, zorganizowano też kolejne 3 kursy na stopnie ratownicze i motorowodne. W sezonie letnim na terenie Zalewu Solińskiego działało 8 drużyn ratowniczych. W tym samym roku drużyna z Sieniawy wygrała ogólnopolski konkurs „Ratujemy tonących” (Protokoły zebrań..., 1980).

Na początku marca 1981 r. ze stanowiska prezesa ZW WOPR w Krośnie zrezygnował Zbigniew Staruchowicz (zastąpił go Karol Myszkal), a do pełnienia tej funkcji wybrany został w dniu 15 kwietnia 1981 r. Bogusław Janik.

Pod koniec kadencji ZW WOPR w Krośnie posiadał 4 łodzie Perkoz z silnikami Wicher, 3 łodzie Cameo z silnikami Wicher, łódź strugowodną z silnikiem Syrena i silnikiem Fiat, łódź kabinową Roksana z silnikiem DE 45, 6 łodzi wiosłowych Cyranka, 4 łodzie wiosłowe Mazurek (część sprzętu została przekazana przez ZG WOPR) (Protokoły zebrań..., 1981).

Na II Zjeździe Delegatów 12 września 1981 r. (kadencja 1981–1986) wybrano 9-osobowe prezydium w składzie: prezes – Wojciech Lorenc, wiceprezes ds. szkolenia – Kazimierz Macnar, wiceprezes ds. organizacyjno-sprzętowych – Artur Tworek, sekretarz – Jerzy Białas, skarbnik – Józef Sochacki, szef komisji dyscyplinarnej – Bogusław Janik, członkowie – Mieczysław Pitrzycki, Andrzej Dubiel i Zdzisław Gierat. W skład zarządu weszło jeszcze 8 członków (Protokoły zebrań..., 1981).

Głównym zbiornikiem wodnym na terenie działalności ZW WOPR w Krośnie był Zalew Soliński. W 1983 r. zostało podpisane porozumienie z Urzędem Gminy Solina w sprawie przydziału terenu pod budowę bazy, która pełniłaby funkcje dyżurki dla ratowników. Dla zapewnienia bezpieczeństwa osób wypoczywających nad wodą oznakowano również miejsca niebezpieczne, takie jak strome brzegi czy miejsca głębokie. Również w 1983 r. drużyna WOPR istniejąca przy zakładzie Gamrat w Jaśle, a działająca w Teleśnicy nad Zalewem Solińskim, uczestnicząc w ogólnopolskim konkursie „Ratujmy tonących”, otrzymała tytuł Wzorowej Drużyny WOPR (Protokoły zebrań..., 1983).

W 1984 r. w wyniku kontroli zlikwidowano oddziały WOPR w Sanoku, Jaśle i Sieniawie (Protokoły zebrań..., 1984). W 1985 r. na Zalewie Solińskim odbyła się Ogólnopolska Spartakiada Młodzieży w Żeglarstwie – tę dużą imprezę sportową zabezpieczało 25 krośnieńskich ratowników oraz 13 łodzi (Protokoły zebrań..., 1985).

W latach 1984–1986 trwała budowa dyżurki Bazy Centralnej WOPR w Polańczyku; większość prac budowlanych wykonali członkowie tej organizacji. W tym czasie WOPR w Krośnie liczyło 565 członków, w tym 227 ratowników młodszych, 91 ratowników wodnych, 5 starszych ratowników i 2 instruktorów. W 1983 r. stopień instruktora WOPR nr 602 uzyskała Barbara Brendler. W tej kadencji baza sprzętowa została powiększona o przekazany przez ZG WOPR kuter CONRAD-900 oraz pozyskany od Wydziału Spraw Wewnętrznych Urzędu Wojewódzkiego w Krośnie samochód marki Nysa (Protokoły zebrań..., 1986; Relacja ustna Barbary Brendler...).

Na III Zjeździe Delegatów WOPR w Krośnie, który odbył się w dniu 5 października 1986 r., wybrano prezydium (kadencja 1986–1991) w składzie: prezes – Wojciech Lorenc, wiceprezes – Artur Tworek, wiceprezes – Bogusław Janik, sekretarz – Ryszard Szurgościński, skarbnik – Zdzisław Dubiel, członkowie – Barbara Brendler, Jacek Kondera, Władysław Sęp i Krzysztof Wal. W skład zarządu weszło jeszcze 8 członków (Protokoły zebrań..., 1986).

W 1987 r. ZW WOPR w Krośnie podjął uchwałę o prowadzeniu działalności gospodarczej. Następtwem tego było otwarcie w sezonie letnim wypożyczalni sprzętu pływającego przy Bazie Centralnej WOPR w Polańczyku. Na potrzeby wypożyczalni zakupiono łodzie żaglowe Omega (Protokoły zebrań..., 1987). W kwietniu 1988 r. w Polańczyku odbyła się kursokonferencja dla ratowników wodnych, kierowników drużyn i gospodarzy obiektów przywodnych. W kadencji tej biuro ZW WOPR w Krośnie przeniosło swoją siedzibę na ul. Grodzką 65/64. W tym czasie ratownicy WOPR prowadzili

akcje profilaktyczne oraz propagowali bezpieczeństwo nad wodą, m.in. w Radiu Biwak oraz Telewizji Rzeszów. WWOPR w Krośnie zostało wyposażone w kolejne łodzie ratownicze, zakupiono również samochód marki UAZ z przyczepą podłodziową. Pod koniec kadencji WOPR w Krośnie dysponowało 1 kutrem, 13 łodziami motorowymi, 20 silnikami (Wicher, Wietierok, Salut), a wypożyczalnia sprzętu pływającego dysponowała 3 łodziami żaglowymi, 20 łodziami wiosłowymi oraz 10 kajakami. Powstała także we wsi Rajskie baza WOPR, która mieściła się w dawnej siedzibie sezonowej Sanockiego Zakładu Górnictwa Nafty i Gazu.

W trakcie III kadencji wyszkolono 212 młodszych ratowników, 54 ratowników wodnych, 66 sterników motorowodnych. Nadano też 25 osobom uprawnienia do prowadzenia podstawowej nauki pływania. Na koniec kadencji WWOPR w Krośnie liczyło 472 członków, w tym 256 młodszych ratowników, 112 ratowników wodnych, 8 starszych ratowników i 4 instruktorów ratownictwa wodnego (w tym 1 z Krakowa i 1 z Rzeszowa). Na przestrzeni 5 lat skreślono z powodu nieopłacania składek 320 członków (Protokoły zebrań..., 1991).

Podczas IV Zjazdu Delegatów, który odbył się w dniu 9 listopada 1991 r., wybrano (na czas trwania kadencji 1991–1996) prezydium w składzie: prezes – Jacek Kondera, wiceprezes – Władysław Sęp, wiceprezes – Wojciech Lorenc, skarbnik – Andrzej Zaława, sekretarz – Waldemar Szczypka, członkowie – Marek Górski i Edward Folta. W skład zarządu weszło jeszcze 10 członków. ZW WOPR w Krośnie w dalszym ciągu prowadził swoją działalność statutową (Protokoły zebrań..., 1991). Środki, jakimi dysponowała organizacja, były niewystarczające, dlatego też w maju 1992 r. podczas nadzwyczajnego zjazdu delegatów dokonano zmian w statucie, które pozwoliły na prowadzenie działalności gospodarczej. Podczas tej kadencji zorganizowano 4 prowizoryczne kąpieliska nad Zalewem Solińskim (w Polańczyku na „Patelni”, na „Cyplu”, w Wołkowyi i w Chrewcie). Odbywały się też systematyczne spotkania z wójtami gmin położonych przy Zalewie Solińskim w sprawach zapewnienia bezpieczeństwa. Nawiązano również ścisłą współpracę z Policją, Strażą Rybacką i Ochroną Środowiska, polegającą m.in. na wspólnych akcjach patrolowych. W kadencji tej rozpoczęto proces wymiany przestarzałych silników, produkowanych w ZSRR, na nowe, bardziej ekologiczne. W każdym sezonie tej kadencji przeprowadzano szkolenia na stopnie ratownicze oraz szkolenia sterników motorowodnych. WOPR w Krośnie zyskało również 2 nowych instruktorów – byli nimi Marek Pomagiel (uprawnienia zdobyte w 1992 r.) oraz Artur Szymański (uprawnienia zdobyte w 1996 r.). Byli to pierwsi instruktorzy, którzy przeszli cały etap szkolenia ratowniczego i ukończyli kursy organizowane przez ZG WOPR na szczeblu centralnym w Tamie nad Jeziorem Rajgrodzkim. Po skreśleniu ponad 200 członków (z powodu niewykazywania się jakkolwiek działalnością) na koniec omawianej kadencji WWOPR w Krośnie liczyło 377 członków, w tym 144 młodszych ratowników, 138 ratowników wodnych, 7 starszych ratowników i 4 instruktorów ratownictwa (Protokoły zebrań..., 1996).

Podczas V Zjazdu Delegatów, który miał miejsce w dniu 7 grudnia 1996 r., wybrano prezydium (kadencja 1996–2001) w składzie: prezes – Jacek Kondera, wiceprezes – Wojciech Lorenc, wiceprezes – Piotr Grzebień, skarbnik – Józef Pleban, sekretarz – Krysztyna Rapał, członkowie – Edward Folta i Józef Suwała. W skład zarządu weszło jeszcze 8 członków. Na zjeździe zmieniono również nazwę organizacji – ZW WOPR w Krośnie został przemianowany na Krośnieńskie WOPR (KWOPR) (Bieszczadzkie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, 2017).

W 1997 r. nastąpiło przekazanie przez Urząd Gminy Solina na rzecz KWOPR, w nieodpłatne użytkowanie przez 20 lat, działki w Polańczyku o powierzchni 0,10 ha (Protokoły zebrań..., 1997). Rok później zlikwidowano bazę WOPR w Rajskim w związku z niedopełnieniem przez prezesa zarządu formalności z właścicielem terenu i obiektu. W tym samym roku KWOPR było organizatorem praktycznego szkolenia drużyn Obrony Cywilnej na zalewie w Sieniawie z zakresu posługiwania się sprzętem pływającym i ratowniczym. Podczas nadzwyczajnego walnego zgromadzenia członków KWOPR, które odbyło się 6 grudnia 1998 r., powołano BWOPR z siedzibą w Krośnie. Organizacja nie była już zależna od struktur terytorialnych kraju i po dokonaniu odpowiednich zmian w statucie mogła funkcjonować jako autonomiczna jednostka. Terenem działalności BWOPR były następujące powiaty województwa podkarpackiego: krośnieński, sanocki, leski, przemyski, jasielski i brzozowski (Protokoły zebrań..., 1998).

W 1999 r. dokonany został nowy podział administracyjny kraju. Województwo krośnieńskie wraz z województwem rzeszowskim, tarnobrzeskim i przemyskim stało się częścią nowego województwa podkarpackiego. Wśród członków organizacji istniała obawa, iż zmiany administracyjne mogą pociągnąć za sobą zmiany w funkcjonowaniu niezależnej już organizacji, jaką było BWOPR (Relacja ustna Artura Szymańskiego...).

W dniu 21 lutego 1999 r. odbyło się nadzwyczajne walne zebranie członków BWOPR, w czasie którego wybrano delegatów grupy negocjacyjnej z uprawnieniami w sprawie podjęcia decyzji dotyczącej przystąpienia – lub nie – do struktur organizacyjnych Podkarpackiego WOPR. Podczas zjazdu założycielskiego Podkarpackiego WOPR 13 marca 1999 r. przedstawiciele BWOPR przedłożyli decyzję o nieprzystąpieniu do wojewódzkich struktur organizacyjnych (Protokoły zebrań..., 1999). W drugiej połowie lat 90 rozpoczęto prace związane z rozbudową bazy szkoleniowej na „Cyflu” w Polańczyku, których zakończenie pozwoliło na pozyskanie 20 miejsc noclegowych. Umożliwiło to zakwaterowanie na terenie bazy kursantów podczas szkoleń. W czasie trwania tej kadencji BWOPR jako jedna z pierwszych jednostek w kraju uruchomiło swój numer alarmowy – 607 112 112 (Relacja ustna Artura Szymańskiego...).

W dniu 17 marca 2001 r. Jacek Kondera, prezes BWOPR, został powołany przez nadzwyczajny zjazd ZG WOPR do Zespołu Doradczego ZG; 19 maja 2001 r. zrezygnował on z pełnienia funkcji prezesa BWOPR, co spowodowało ukonstytuowanie się nowego prezydium w składzie: prezes – Wojciech Lorenc, wiceprezes – Piotr Grzebień, wiceprezes – Waldemar Szczypka, skarbnik – Andrzej Zaława, sekretarz – Zdzisław Dubiel, członkowie – Marek Górski i Józef Suwała.

W wyjazdowym posiedzeniu Zarządu BWOPR, które odbyło się 16 czerwca 2001 r. w Polańczyku, uczestniczył Jerzy Telak, nowo wybrany prezes ZG WOPR. W tym roku też zakończono prace remontowo-modernizacyjne Bazy Centralnej. Pod koniec kadencji, w 2001 r., BWOPR liczyło 678 członków, w tym 402 młodszych ratowników, 177 ratowników wodnych, 7 starszych ratowników i 4 instruktorów ratownictwa, zrzeszonych w 15 drużynach. Działalność BWOPR prowadzona była w ramach 13 baz (Baza Centralna Polańczyk, Chrewt, Jawor 1, Jawor 2, Jutryna, Energetyk, Nafta Gaz, Olchowiec, Rajskie, Siarkopol, Teleśnica, Wołkowyja, Zawóz).

W dniu 15 grudnia 2001 r. odbył się VI Zjazd Delegatów BWOPR. Wybrano prezydium na kadencję 2001–2007 w składzie: prezes – Wojciech Lorenc, wiceprezes – Artur Tworek, wiceprezes – Waldemar Szczypka, sekretarz – Andrzej Zaława, członek, przewodniczący komisji promocji i marketingu – Piotr Grzebień, członek, przewodniczący komisji

szkoleniowej – Marek Górski. W skład zarządu weszło jeszcze 9 członków (Protokoły zebrań..., 2001). W trakcie kadencji nastąpiły zmiany w składzie prezydium i zarządu. Miejsce zmarłego Marka Górskiego zajął Janusz Słabik, zaś po zmarłym Andrzeju Załawie pozostał wakat.

Podczas kadencji 2001–2007 w dalszym ciągu odbywała się modernizacja Bazy Centralnej. Wykonano m.in. parking, slip dla łodzi, ruchome zejścia na keję główną. Wybudowano również stałe ogrodzenie bazy, bramę mechaniczną i garaże na sprzęt pływający, zorganizowano monitoring. Przedłużona została długoterminowa dzierżawa na teren pod bazę WOPR (na lata 2003–2033). Podczas tej kadencji BWOPR znacznie zwiększyło zasoby sprzętowe, m.in. o łodzi Mariusz 520 (otrzymane od ZG WOPR), samochody marek Renault i Volkswagen (pozyskane z Komendy Głównej Policji), łódź RIB (zakupioną ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ochrony Środowiska), nowoczesny defibrylator, nowe silniki do łodzi motorowych Merkursy 30, 3 zestawy apteczek PSP R1 (darowizna od Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy). Zakupiono też przeprawę mostową do portu Bazy Centralnej i radiotelefony Motorola oraz pozyskano środki na zakup monitoringu Zalewu Solińskiego i silnik SW 400. Została też poszerzona działalność szkoleniowa, wcześniej prowadzona tylko w sezonie letnim. Podczas tej kadencji po raz pierwszy przeprowadzono szkolenia również w sezonie zimowym – były to kursy na stopień młodszego ratownika WOPR, które odbywały się na pływalniach w Jaśle, Krośnie i Ustrzykach Dolnych. W kolejnych latach corocznie organizowano kursy motorowodne i egzaminy na stopień sternotorzysty. W marcu 2005 r. siedziba biura BWOPR została przeniesiona na ul. Olejarską 8, również w Krośnie (Protokoły zebrań..., 2002, 2003, 2004, 2005). W dniu 16 grudnia 2006 r. podczas Nadzwyczajnego Zjazdu BWOPR przedłużono kadencję dotychczasowym władzom do dnia 15 grudnia 2007 r., a z okazji obchodów 30-lecia działalności BWOPR wręczono odznaczenia i medale okolicznościowe zasłużonym członkom tej organizacji (Protokoły zebrań..., 2006). Pod koniec kadencji, w 2007 r., BWOPR liczyło 354 członków, w tym 70 członków WOPR, 193 młodszych ratowników, 84 ratowników WOPR, 4 starszych ratowników oraz 3 instruktorów WOPR (Protokoły zebrań..., 2007).

Dnia 16 grudnia 2007 r. w Krośnie odbył się VII Zjazd BWOPR, na którym dokonano podsumowania działalności w kadencji 2001–2007 oraz wybrano nowe władze na kadencję 2007–2012. Byli to: prezes – Artur Szymański, wiceprezes – Artur Krzyszyński, wiceprezes – Artur Tworek, skarbnik – Andrzej Słabik, sekretarz – Augustyn Michnał, członkowie zarządu – Bolesław Szumański, Edward Widziszewski, Dariusz Wątróbski, Piotr Rybczyński, Bogdan Stachowicz, Zbigniew Szczęsny, Mariusz Granda, Norbert Glazar (Protokoły zebrań..., 2007). Podczas tej kadencji nastąpiła dalsza rozbudowa Bazy Centralnej, powstał też ośrodek szkoleniowy z zapleczem gastronomicznym. BWOPR pozyskało środki z Urzędu Wojewódzkiego i Urzędu Marszałkowskiego na prowadzenie działalności ratowniczej. Zostały utrzymane i rozszerzone całodobowe dyżury ratowników.

W 2010 r. ratownicy BWOPR razem z ratownikami Rzeszowskiego WOPR brali udział w akcji powodziowej w Sandomierzu i Tarnobrzegu. Prowadzili oni m.in. ewakuację poszkodowanych, dowozili wodę i żywność osobom, które nie chciały opuścić swych domostw. Za udział w akcji powodziowej prezes BWOPR Artur Szymański został uhonorowany Medalem Brązowym za Długoletnią Służbę, a BWOPR otrzymało podziękowania od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W listopadzie 2012 r. ratownicy BWOPR wzięli udział w X Mistrzostwach Podkarpacia w Ratownictwie Wodnym¹. Jakub Guzik, reprezentujący Krosno, zdobył I miejsce w punktacji indywidualnej mężczyzn (zawodnik trenował wówczas pływanie w Szkole Mistrzostwa Sportowego w Krakowie). Wśród kobiet Aleksandra Guzik w punktacji indywidualnej była druga. W punktacji drużynowej ratownicy BWOPR zajęli: III miejsce – drużyna z Sanoka, IV miejsce – drużyna z Krosna. Były to największe osiągnięcia bieszczadzskich ratowników w historii tej imprezy (Składnica Akt Rzeszowskiego WOPR).

W kadencji tej została zakupiona ze środków Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie łódź ratownicza typu Pionier. W ramach prowadzenia działalności gospodarczej, która wspierała działalność statutową, zakupiono nowy sprzęt pływający (kajaki, rowerki wodne). W trakcie całej kadencji prowadzona była również działalność szkoleniowa (Protokoły zebrań..., 2008, 2009, 2010, 2011, 2012).

W dniu 13 stycznia 2013 r. odbył się VIII zjazd BWOPR, na którym dokonano podsumowania działalności podczas kadencji 2007–2012 oraz wybrano nowe władze na kadencję 2013–2017. Byli to: prezes – Artur Szymański, wiceprezes – Artur Krzysztżyński, wiceprezes – Maria Jagiełło, skarbnik – Andrzej Słabik, sekretarz – Norbert Glazar, członkowie zarządu – Mariusz Granda, Augustyn Michnał, Waldemar Rams, Piotr Rybczyński, Daniel Starejki, Bolesław Szumański, Zbigniew Szczęśny, Dariusz Wątróbski (Protokoły zebrań..., 2013). Podczas trwania kadencji kontynuowano działalność statutową. Wymieniono silniki w łodziach ratowniczych Mariusz 520 oraz zakupiono silnik do łodzi Perkoz. W marcu 2014 r. siedziba biura BWOPR została po raz kolejny przeniesiona, tym razem na ul. Niepodległości 44 w Krośnie (mieści się tam do chwili obecnej). W 2014 r. rozpoczęto rozmowy z władzami województwa i Narodowym Funduszem Zdrowia, mające na celu uruchomienie na Zalewie Solińskim ambulansu wodnego (Protokoły zebrań..., 2014). W 2015 r. BWOPR otrzymało w formie darowizny od Polskiej Grupy Energetycznej Energia Odnawialna z zarządem w Warszawie łódź typu Perkoz 720 z pełnym wyposażeniem medycznym. W 2015 r. BWOPR wspólnie z Wojewódzką Stacją Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie uruchomiło całodobowe dyżury ambulansu wodnego (od lipca do września). Niezależnie od pracy ambulansu kontynuowane były dyżury prowadzone przez ratowników BWOPR. Ambulans wodny pozostawał do dyspozycji zarówno koordynatora BWOPR, jak i dyżurnego Skoncentrowanej Dyspozytorni Powiadomienia Medycznego w Sanoku. W sezonie 2015 r., trwającym od 26 czerwca do 2 września, odnotowano 85 zgłoszeń, a karetka wypływała 59 razy (Relacja ustna Katarzyny Pecki..., Składnica Akt Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie; Sprawozdanie..., 2015). W sezonie 2016 r., trwającym od 1 lipca do 7 września, przyjęto 179 zgłoszeń, a karetka wypłynęła 137 razy (Składnica Akt Bieszczadzkiego WOPR; Składnica Akt Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Lesku; Sprawozdanie..., 2016).

W 2016 r. powołano Formację Obrony Cywilnej Bieszczadzkiej Grupy Ratowniczej przy BWOPR, której komendantem został wybrany prezes tej organizacji, Artur Szymański.

¹ Zawody te na terenie województwa podkarpackiego zorganizowano po raz pierwszy w 2003 r., po raz ostatni zostały rozegrane w 2015 r. W latach 2016–2017 nie odbyły się z powodu zgłoszenia się zbyt małej liczby drużyn. Program tych zawodów różnił się znacznie od programu mistrzostw Polski w ratownictwie wodnym (nie rozgrywano wszystkich konkurencji). Niezbyt duża popularność sportowego ratownictwa wodnego na Podkarpaciu wiązała się z małą liczbą krytych pływalni na terenie województwa, a co za tym idzie, brakiem tradycji pływackich.

Formacja została wyposażona przez Urząd Wojewódzki w Rzeszowie w ubiór ratowniczy, namiot i agregat prądowłórczy (sprzęt ten będzie służył podczas działań podejmowanych w razie powodzi). W czerwcu 2016 r. Zalew Soliński stał się jedną z lokalizacji szóstej edycji ćwiczeń szkoleniowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej Anakonda 16 (*Podhalańczycy...*, 2016), w których czynnie uczestniczyli ratownicy BWOPR. Tradycyjnie na przełomie lipca i sierpnia 2016 r. odbył się Festiwal Piosenki Szantowej Eko Cypel (XVII edycja, pierwsze 4 edycje były organizowane na Wyspie Energetyka). W festiwalu co roku brały udział zespoły szantowe z Polski i z zagranicy, oprócz koncertów odbywały się w tym czasie imprezy towarzyszące, takie jak propagowanie bezpiecznego wypoczynku nad wodą, pokazy ratownictwa wodnego, regaty żeglarskie o puchar marszałka województwa, rodzinne wyścigi rowerków wodnych, zawody pływackie. Warto wspomnieć, że festiwal ten od lat cieszył się dużą popularnością. Turyści przyjeżdżający na tę imprezę korzystali z bazy noclegowej i gastronomicznej, wypożyczalni sprzętu pływającego itp. (bez dużo wcześniejszej rezerwacji niemożliwe było w tym czasie znale-

Tab. 1. Liczba zorganizowanych kursów, nadanych stopni oraz przeprowadzonych akcji ratowniczych przez BWOPR w latach 2007–2016

Rok	Liczba kursów MR WOPR	Liczba nadanych uprawnień MR WOPR	Liczba kursów R WOPR/RW*	Liczba nadanych uprawnień R WOPR	Liczba kursów SM	Liczba nadanych uprawnień SM	Liczba kursów SSM	Liczba nadanych uprawnień SSM	Liczba akcji ratowniczych (ogółem)
2007	2	31	1	14	1	16	-	-	70
2008	3	48	1	15	1	18	-	-	66
2009	4	46	1	11	1	27	1	20	71
2010	4	52	1	6	3	22	3	34	74
2011	12	96	3	25	6	51	5	36	76
2012	6	38	2	14	4	65	3	22	67
2013**	-	-	-	-	-	-	-	-	60
2014	-	-	3*	25	-	-	-	-	76
2015	-	-	1*	4	-	-	-	-	36***
2016	-	-	2*	8	1	5	-	-	137

MR – młodszy ratownik, R – ratownik, RW – ratownik wodny, SM – sternik motorowodny, SSM – starszy sternik motorowodny

* RW po szkoleniu zgodnym z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2012 roku w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym (Rozporządzenie...)

** Ze względu na zmianę stopni ratowniczych i wynikające z niej niejasności szkolenia na stopnie ratownicze się nie odbyły

*** W 2015 i 2016 r. część interwencji przejęła karetka wodna

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Protokoły zebrań... (2007–2016)

zienie wolnych miejsc noclegowych w Polańczyku i okolicach), co miało wpływ na wzrost dochodów lokalnych przedsiębiorców.

Pod koniec 2016 r. BWOPR liczyło ogółem 173 osoby, w tym 45 członków WOPR, 59 młodszych ratowników, 66 ratowników wodnych, 3 instruktorów. W związku z niepłaceniem składek członkowskich z szeregów BWOPR zostało wykreślonych przeszło 200 osób (Składnica Akt Bieszczadzkiego WOPR).

W tabeli 1 przedstawiono liczbę akcji ratowniczych oraz szkoleń i nadanych uprawnień w latach 2007–2016. W związku z wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2012 roku w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym (Rozporządzenie...) w latach 2013–2016 organizowane były tylko szkolenia na stopień ratownika wodnego.

W latach 2007–2016 liczba utonięć na obszarze Zalewu Solińskiego przedstawiała się następująco: 2007 – 0, 2008 – 2, 2009 – 0, 2010 – 0, 2011 – 3, 2012 – 4, 2013 – 1, 2014 – 3, 2015 – 3, 2016 – 1. Warto podkreślić brak utonięć w latach 2007, 2009 i 2010 (Protokoły zebrań..., 2007–2016).

PODSUMOWANIE

BWOPR organizuje i zabezpiecza kąpieliska na terenie Zalewu Solińskiego. Jako jedna z pierwszych jednostek w Polsce uruchomiło numer alarmowy, pod którym dyżur pełnią ratownicy. Organizacja posiada łódzie ratownicze Mariusz 520, pozwalające na bardzo szybkie udzielanie pomocy żeglarzom i osobom wypoczywającym nad wodą. Dysponuje też, jako jedna z niewielu w kraju, karetką wodną. BWOPR ściśle współpracuje z takimi organizacjami jak Policja, Państwowa Straż Pożarna, GOPR, Państwowa Straż Rybacka, Straż Graniczna, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe w Sanoku, a także z Uniwersytetem Rzeszowskim (Katedra Ratownictwa Medycznego, Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych). Ratownicy BWOPR biorą udział w szkoleniach i manewrach organizowanych przez wyżej wymienione służby. BWOPR jest też współorganizatorem odbywających się cyklicznie Mistrzostw Podkarpacia w Ratownictwie Wodnym, które mają na celu m.in. sprawdzenie umiejętności ratowników.

Ratownicy BWOPR biorą od wielu lat czynny udział w życiu lokalnej społeczności. Oprócz prowadzenia działalności ratowniczej i zabezpieczania coraz liczniejszych imprez sportowych odbywających się na Zalewie Solińskim, propagują bezpieczeństwo nad wodą, szkolą i nadają uprawnienia do wykonywania pracy ratownika wodnego. Uprawnienia te pozwalają młodzieży zamieszkującej głównie ten teren podejmować pracę zarobkową w bieszczadzkich ośrodkach wypoczynkowych, na kąpieliskach oraz pływalniach. Ratownicy BWOPR uczestniczą też we wszystkich wydarzeniach organizowanych przez służby zapewniające bezpieczeństwo na terenie województwa podkarpackiego. Mimo że liczba osób tworzących tę organizację znacząco zmalała (młodzież wyjeżdża na studia w inne rejony Polski, powstały na tym terenie inne organizacje zajmujące się ratownictwem wodnym), działalność ratownicza, szkoleniowa oraz prewencyjna BWOPR utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie.

Wydaje się również, że władze gminy Solina powinny bardziej sprzyjać działalności tej organizacji, która od 40 lat bardzo dobrze wywiązuje się ze swych zadań statutowych i dzięki zaangażowaniu ratowników jest profesjonalną, wyposażoną w nowoczesny, specjalistyczny sprzęt, najlepiej działającą na terenie województwa podkarpackiego jednostką ratownictwa wodnego.

BIBLIOGRAFIA

A. Źródła

I. Źródła archiwalne

Składnica Akt Bieszczadzkiego WOPR.

Składnica Akt Rzeszowskiego WOPR.

Składnica Akt Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Lesku.

Składnica Akt Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie.

II. Źródła drukowane

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1976.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1977.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1978.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1979.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1980.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1981.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1983.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1984.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1985.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1986.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1987.

Protokoły zebrań Zarządu Wojewódzkiego WOPR w Krośnie 1991.

Protokoły zebrań Zarządu Krośnieńskiego WOPR 1996.

Protokoły zebrań Zarządu Krośnieńskiego WOPR 1997.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 1998.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 1999.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2001.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2002.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2003.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2004.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2005.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2006.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2007.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2008.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2009.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2010.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2011.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2012.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2013.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2014.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2015.

Protokoły zebrań Zarządu Bieszczadzkiego WOPR 2016.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2012 roku w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym, Dz.U. nr 208 poz. 1240.

Sprawozdanie ze świadczenia usług ratownictwa medycznego na Jeziorze Solińskim 2015.

Sprawozdanie ze świadczenia usług ratownictwa medycznego na Jeziorze Solińskim 2016.

III. Relacje ustne

Relacja ustna Barbary Brendler, instruktora WOPR, członka Bieszczadzkiego WOPR, z dnia 15.10.2016 r.

Relacja ustna Katarzyny Pecki, ratownika koordynatora Wodnego Podstawowego Zespołu Ratownictwa Medycznego w sezonie 2015 r. na Zalewie Solińskim, z dnia 10.09.2016 r.

Relacja ustna Artura Szymańskiego, prezesa Bieszczadzkiego WOPR w latach 2007–2017, z dnia 20.08.2017 r.

IV. Źródła internetowe

Bieszczadzkie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (2017). *Historia*. Pobrano z: <http://www.bwopr.pl/wpis/13-historia> [dostęp: 10.09.2017].

Historia WOPR na Rzeszowszczyźnie (b.d.). Pobrano z: <http://wopr.rzeszow.pl/rzwopr/historia> [dostęp: 15.05.2016].

Podhalańczycy w ćwiczeniach NATO Anakonda-16 (2016). Pobrano z: <http://rzeszow.wyborcza.pl/rzeszow/1,34962,20218317,podhalanczycy-w-cwiczeniach-nato-anakonda-16-zdjecia.html> [dostęp: 20.08.2017].

B. Literatura

Koszczyk, T. (2012). Powstanie i budowanie tożsamości Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. W: W. Wiesner, A. Kwaśna, J. Burski (red.), *Problemy bezpieczeństwa w wodzie i ratowania tonących – teoria w praktyce. Międzynarodowa Konferencja Naukowa z Okazji Jubileuszu 50-lecia WOPR* (s. 13). Kraków: ZG WOPR.

Skalski, D. (2010). *Wademekum ratownika wodnego*. Skarszewy: Stowarzyszenie Instytut Kociński.

Szymański, A., Tabaczek-Bejster, I. (2014). Powstanie i działalność Bieszczadzkiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w latach 1976–2012. W: E. Cipora (red.), *Ratownictwo w systemie bezpieczeństwa państwa* (s. 30–40). Sanok: PWSZ.

Tabaczek-Bejster, I. (2012a). *Działalność Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego 1962–1989*. Warszawa: ZG WOPR.

Tabaczek-Bejster, I. (2012b). Działalność Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego na ziemi rzeszowskiej (1971–2011). W: K. Obodyński, P. Król, W. Bajorek (red.), *Społeczno-kulturowe studia z kultury-fizycznej* (s. 736–750). Rzeszów: UR.

Tabaczek-Bejster I., Kołodziej, R. (2014). Działalność Przemyskiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. W: B. Lewandowski, M. Wojtaszek (red.), *Wybrane problemy ratownictwa medycznego*. Część 1 (s. 178–188). Rzeszów: UR.

ABSTRACT

Forty years of Bieszczady Voluntary Water Rescue Service (1976–2016)

In 2016, the Bieszczady Voluntary Water Rescue Service celebrated their 40th anniversary. Therefore, the authors of this study present an outline of the activity of this resiliently functioning organization. The article also includes a brief introduction referring to the origin and activity of the Voluntary Water Rescue Service in Poland and in the region of the city of Rzeszow. For the development of the paper, the authors performed queries in the library of the Bieszczady Voluntary Water Rescue Service in Krosno; memories were also collected of the participants of the described events

Key words: water rescue, Voluntary Water Rescue Service, Krosno